

Чырвоныя над намі зоры,
І мы далей і ўвысь імчым,
Ад тых слаўных дзён
«Аўроры»
На першай лініі стаім.

Пад прамяністымі сцягамі
Зямля ўзнялася расцвітаць,
Ды цемры шмат яшчэ прад
намі
Няма калі адпачываць.

Ідзём. Святло перамагае,
Няхай у барацьбе цяжкой—
У свеце ёсць перадавая,
Мы ўсёй краінаю на ёй.

Пятрусь БРОўКА,
паўрэат Ленінскай прэміі.

Толька Традыцыі

№ 65 (850)
Лістапад
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

СА СВЯТАМ ВАС, ЗЕМЛЯКІ!

У гэты дзень кожны з вас, гартаючы лісткі календара, успомніць: сёння вялікае свята, 47 год таму назад у гэты дзень працоўныя людзі былой царскай Расіі пад кіраўніцтвам партыі Леніна ўзялі ўладу ў свае мазолістыя рукі. Ёсць сярод вас людзі, якія прымалі ўдзел у штурме Зімянага палаца, ваявалі на франтах грамадзянскай вайны, адстойваючы ў баях маладую Саветскую ўладу. Але потым, апынуўшыся ў Заходняй Беларусі або Заходняй Украіне, з болей у сэрцы вымушаны былі пакінуць родны край. Шмат сярод вас ёсць такія, хто перад Вялікай Айчыннай вайной адзначаў гэта свята ў школе, на фабрыцы, у калгасе, але ў гады ліхалецця лёс закінуў вас далёка на чужыну. Са многімі з вас, землякі і старой і новай эміграцыі, мы пералісваемся і сустракаемся на Радзіме. У гутарках з вамі мы пераканаліся, што абсалютная большасць нашых землякоў застаўся шчырымі патрыётамі сваёй Радзімы. Там, на чужыне, Радзіма стала вам яшчэ даражэй, а яе рэвалюцыйныя традыцыі сарваваюць цеплыню вашы сэрцы.

Мы лічым усіх вас шчырымі сябрамі і сардэчна вітаем з вялікім святам!

Мінулае лета было асабліва плённым у нашай працы: да нас прыязджала вялікая дэлегацыя са Злучаных Штатаў Амерыкі, Канады, адпачывалі дзеці з Бельгіі і Францыі, пабывалі ў розных вёсках нашы землякі са шматлікіх краін. Яны ўбачылі, як вольныя людзі сваёй мірнай працай з руін

узнялі гарады і вёскі і ўпрыгожваюць іх новымі будоўлямі. І ўсе яны адчулі і падушчалі: калі б не вайна, як добра, бесклапотна жылі б савецкія людзі — людзі, якія адважыліся першымі ў гісторыі выгнаць з краіны памешчыкаў і капіталістаў і пабудаваць новае грамадства, якога не было на зямлі. Усе цёмныя сілы накінуліся за гэта на савецкіх людзей і па сённяшні дзень яшчэ працягваюць ганьбіць іх вялікія і высакародныя справы. Савецкія людзі перамаглі ў цяжкай барацьбе ворагаў, што ішлі на іх зямлю са зброяй у руках, а сваімі справамі развейваюць хлусню, якой паклёпнікі намагаюцца зацягнуць нашы дасягненні перад працоўнымі ўсяго свету.

Нашы землякі, якія пабывалі на Радзіме і чытаюць савецкую літаратуру, газеты, дапамагаюць адмятаць няпраўду аб Радзіме і гэтым самым спрыяюць справе міру і добрага суіснавання паміж народамі. Гэты сціплы ўклад нашых землякоў у справу пашырэння самых гуманных ідэй Кастрычніка нельга не ацаніць. Жадаем вам поспехаў у гэтай высакароднай справе і ў далейшым.

Са святам вас, землякі! Сардэчнае прывітанне вам у дзень Вялікага Кастрычніка з вашай любімай Радзімы — Беларускай Саветскай Сацыялістычнай Рэспублікі!

Старшыня Беларускага таварыства
па культурных сув'язях з суачыннікамі
за рубяжом

Р. ШЫРМА.

Шлях, роўны стагоддзям

У дні свята прынята аглядацца назад і ацэньваць пройдзены шлях. Калі прытрымлівацца гэтай традыцыі, дык трэба гаварыць аб тых чужоўных зменах, што адбыліся ў нашай краіне з таго гістарычнага дня, калі залп крайсера «Аўрора» абвясціў аб пачатку новай эры ў гісторыі чалавецтва. За гэтыя 47 год у СССР адбыўся сапраўдны чуд, і аб ім цяпер гаворыць увесь свет. І чуд гэты створаны рукамі савецкіх людзей пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна.

Слаўны шлях перамог прайшла за гэтыя гады і Саветская Беларусь. Край, дзе ўсе лепшыя землі належалі памешчыкам, казне і царкве, дзе голад і беспрацоўе гналі людзей на чужыну, цяпер стаў непазнавальным. Стваральная праца беларусаў і бескарысная дапамога народаў усіх саюзных рэспублік далі магчымасць узняць індустрыю да такой ступені, што яе прадукцыя выйшла на сусветны рынак. Ганарымся мы і нашай сельскай гаспадаркай, высокім ростам па сутнасці новай народнай культуры. Усе гэтыя дасягненні сталі магчымымі дзякуючы таму, што ў некалі забытым народзе Саветская ўлада выхавала высокаадукаваныя кадры спецыялістаў самых розных прафесій.

Нашы дасягненні—гэта крыніца няспыннага матэрыяльнага дабрабыту працоўных, росту іх культурнага ўзроўню. А гэта, у сваю чаргу, пераканаўчае сведчэнне перамогі ленінскай нацыянальнай палітыкі Камуністычнай партыі, пераваг сацыялістычнай сістэмы і савецкага дзяржаўнага ладу, устаноўленага ў лістападзе 1917 года.

Зараз мы будзем вышэйшую форму чалавечага грамадства—камунізм, грамадства, дзе кожны будзе працаваць па сваіх здольнасцях, а атрымліваць па патрэбнасцях. Зразумела, пабудуем мы камунізм не адразу, але пачатак яму пакладзены. Дакладней кажучы, ён быў пакладзены ў нашай краіне яшчэ ў 1917 годзе. І мы цяпер могуць не прызнаць нават нашы ворагі. Вось што, напрыклад, сказаў былы кіраўнік цэнтральнага разведвальнага ўпраўлення ЗША Ален Далес:

«Нам даводзіцца мець справу з сапраўдным рэвалюцыйным запалам. Гэта пагроза большая, чым простая размова, таму што камуністы, відаць, прапануюць тое, да чаго імкнецца значная частка чалавецтва, асабліва слабаразвіты свет».

Так, імяна так. Наш лад даў народам былой царскай Расіі тое, аб чым яны марылі. Так, наш лад быў і застаецца прыкладам для ўсіх тых народаў, якія жадаюць жыць па-новаму, без нястачы і эксплуатацыі. Імяна ў гэтым вялікая прыцягальная сіла ідэй Кастрычніка, справы Леніна. У гэтым залог новых перамог свабодных савецкіх народаў, якія будуць камунізм.

ГЭТЫЯ здымкі зроблены ў грозным 1917 годзе. Салдаты рэвалюцыйнага Петраграда нясуць варту ля ўваходу ў Смольны. На другім фота — раздача газет у першы дзень пасяджэння маскоўскага Савета.

ТРУБЫ ІДУЦЬ НЯСПЫННА

Першая ў краіне доследна-прамысловая ўстаноўка няспынай адліўкі чыгунных труб уведзена ў эксплуатацыю на Магілёўскім металургічным заводзе імя Мяснікова.

...Расплаўлены чыгун заліваецца ў аб'ёмную чашу ўстаноўкі. Адсюль вогненная лава накіроўваецца ўніз — у форму-крышталізатар. Тут вадкі метал, кранаючыся ахалоджаных сценак формы, хутка застывае і ператвараецца ў трубку, якая няспынна цягнецца. Як толькі яна дасягнула трохметровай даўжыні, уключаецца плазменная машина. Яна палымем у 16 тысяч градусаў, быццам у казцы, імгненна адразае трубу.

Новую ўстаноўку стварылі заводскія інжынеры Г. Архіпаў, А. Падабедаў, Я. Райхлін, В. Касцюшка, В. Ігнаценя ў садружнасці з супрацоўнікамі Украінскага навукова-даследчага трубнага інстытута і Ленінградскага Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута электразважачнага абсталявання.

Сваю працоўную перамогу металургі прысвяцілі слаўнай гадавіне Кастрычніка.

55 тысяч цэнтнераў цукру

Выдатнага поспеху ў дні перадкастрычніцкай вахты дабіўся калектыў Жабінкаўскага цукровага завода. Прадпрыемства датэрмінова выканалася мясячны вытворчы план.

Паўдарнаму працуе змена інжынера Г. А. Іванова. Яна першая на прадпрыемстве дасягнула самай высокай прадукцыйнасці.

З пачатку сезона завод выпрацаваў звыш 55 тысяч цэнтнераў цукру.

МАСКВА — ВАШЫНГТОН

МІЖНАРОДНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА
МЕТЭАРОЛАГАЎ

28 кастрычніка ў 12.00 па маскоўскім часе пачаўся рэгулярны абмен метэаралагічнай інфармацыяй паміж супрацоўнікамі метэацэнтраў у Маскве і Вашынгтоне. З Масквы ў Вашынгтон і з Вашынгтона ў Маскву былі перададзены бягучыя карты надвор'я. Першыя карты надвор'я, якімі абмяняліся супрацоўніцтва ў Маскве і Вашынгтоне, былі перададзены па фотатэлеграфі і прыгодныя для далейшай іх апрацоўкі на электронна-вылічальных машынах. У картах, пасланых з Масквы, быў прагноз чака-

емага надвор'я па тэрыторыі СССР і Заходняй Еўропе. З Вашынгтона атрымана адпаведная інфармацыя па Заходняму паўшар'ю.

У далейшым, як паведамілі карэспандэнту ТАСС, аб'ём інфармацыі, перадаваемай па прамым канале сувязі, будзе павялічвацца.

Расшырэнне супрацоўніцтва паміж метэаролагамі СССР і ЗША, як заяўляюць вядучыя савецкія спецыялісты, з'яўляецца буйным укладам у развіццё і ўмацаванне навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва паміж абедзвюма краінамі.

Абмен візітамі ваенных караблёў СССР і Польшчы

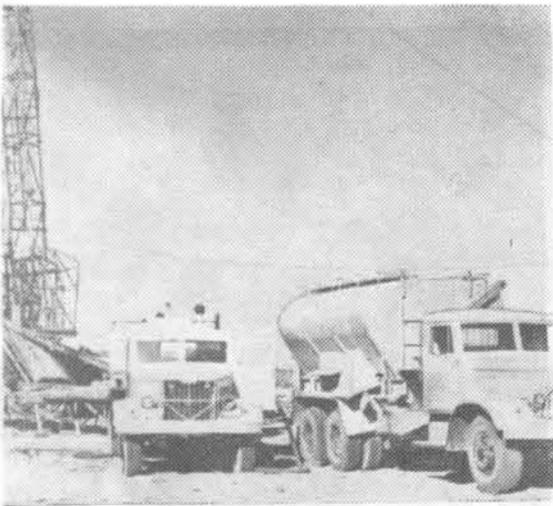
Паміж урадамі Савецкага Саюза і Польскай Народнай Рэспублікі дасягнута пагадненне аб абмене візітамі ваенных караблёў.

Атрад польскіх караблёў у складзе эскадронага мінаносца «Блыскавіца», дзвюх падводных лодак і двух тральшчыкаў пад флагам камандуючага ваенна-марскім флотам ПНР віцэ-адмірала З. Студзінскага наведвае Ленінград з 5 па 10 лістапада.

Атрад савецкіх караблёў наведвае адзін з портаў Польскай Народнай Рэспублікі летам 1965 года.

Яны выбралі ГДР

147 чалавек перасяліліся за апошнія шэсць дзён з Заходняй Германіі ў Германскую Дэмакратычную Рэспубліку, паведамляе агенства АДН. У сваіх выказваннях гэтыя перасяленцы выражаюць глыбокае расчараванне рэчаіснасцю ў ФРГ. Сярод тых, што перасяліліся ў ГДР, шмат прадстаўнікоў моладзі.

Гэты ўнівермаг адкрыўся ў дні Кастрычніцкіх свят у Мінску на плошчы імя Якуба Коласа.

На дарогах краіны з'явіўся грузавік «ЗІЛ-130». Масавы выпуск такіх машын пачаў Маскоўскі аўтамабільны завод імя Ліхачова. З галоўнага канвеера прадпрыемства ўжо сыйшлі сотні машын новай мадэлі.

У Нова-Палацку, па суседству з беларускім гігантам нафтаіміі, на 200 гектараў раскінулася будаўнічая пляцоўка поліэтыленавага завода.

Вялікі і прыгожы будынак вырас у цэнтры вёскі Вялешына Капыльскага раёна. Гэта новы клуб саўгаса «Крыніца». Яго пабудавала моладзь па сваёй ініцыятыве. Свята Вялікага Кастрычніка працаўнікі вёскі адзначаць у новым клубе.

Завершана будаўніцтва буйнога газавода Кзыл-Тумшук — Душанбе. Па ім «блакітны агонь» прыйшоў у сталіцу Таджыкістана. Прыродны газ Вахшскай даліны першай атрымала Душанбінская цеплаэлектрацэнтраль — адна з буйнейшых электрастанцый Сярэдняазіяцкага эканамічнага раёна.

Уступіла ў эксплуатацыю яшчэ адна частка магістральнага нафтаправода «Дружба» даўжынёй каля 1 600 кіламетраў. Па ёй нафта Паволжа прыйшла на Палескую помпавую станцыю.

Калектыў Баранавіцкага тэкстыльнага камбіната выканаў абавязальствы, узятыя ў гонар свята Вялікага Кастрычніка. Работнікі цэха нятаканых матэрыялаў выпусцілі першы мільён метраў ваціну і тэхнічнай салфеткі.

Прайшла дзяржаўная выпрабаванні і рэкамендавана да серыйнага выпуску новая мадэль мікралітражнага аўтамабіля «Запарожца» — «ЗАЗ-966». Кузаў «Запарожца» стаў больш абцяжараны, машына мае арыгінальнае знешняе і ўнутранае афармленне. На базе шасі «ЗАЗ-966» створан аўтафургон «ЗАЗ-970» для перавозак дробных грузаў вагой да 350 кілаграмаў, а таксама сельскагаспадарчы варыянт «Запарожца» — «ЗАЗ-369». Усе колы ў «ЗАЗ-369» вядучыя, што дае магчымасць выкарыстоўваць яго ў складаных дарожных умовах.

НА ЗДЫМКУ: легкавы аўтамабіль «ЗАЗ-966».

У цэнтры Віцебска на Аршанскай плошчы закончана будаўніцтва новага Дома сувязі. У велізарным чатырохпавярховым прыгожым будынку, агульнай плошчай звыш 4 тысяч квадратных метраў, размешчаны Цэнтральны тэлеграф, міжгародняя тэлефонная станцыя, добра абсталяваны перагаворны пункт, пошта і іншыя службы сувязі.

РАЗГРОМ АМЕРЫКАНСКАЙ АВІЯБАЗЫ

1 лістапада паўднёва-в'етнамскія партызаны зрабілі смелы напад на сакрэтную амерыканскую авіябазу Б'ен-Хоа, размешчаную за 12 міль ад Сайгона. Партызаны адкрылі па самалётах, якія знаходзіліся на базе, моцны агонь, выпусціўшы больш як сто мін. Адначасова на тэрыторыю базы праніклі аўтаматчыкі. Атака была тым больш эфектыўнай, што адзін з лёгкіх бамбардзіроўшчыкаў з

поўнай бомбавай нагрузкай узарваўся пры ўзлёце.

Некалькі верталётаў змаглі падняцца ў паветра і некалькі гадзін бамбілі маркуемыя месцы размяшчэння партызан, аднак нападаўшыя не панеслі значных страт.

Спасылалючыся на афіцыйныя звесткі, амерыканскія інфармацыйныя агенствы паведамляюць, што на гэтай, дзюгой па велічыні, авіябазе ў Паўднёвым В'етнаме было знішчана і выведзена са строю 28 самалётаў, у тым ліку 20 рэактыўных бамбардзіроўшчыкаў «Б-57», здольных несці на борце ядзерную зброю. Сем аэрадромных збудаванняў поўнасцю знішчаны, адзінаццаць пашкоджаны.

ЗАЧАРАВАНЫЯ МІЛАНЦЫ

«Пікавая дама» не мела поспеху ў «Ла-Скала». Першы раз італьянцы паставілі яе ў 1906 годзе, і яна пацярпела поўны прывал. Другі — у 1961 годзе, калі крытыкі не сказалі нічога — ні дрэннага, ні добрага. Свой трыумф опера набыла толькі ў пастаноўцы Вялікага тэатра. Рэжысёр Б. Пакроўскі і дырыжор К. Сімеонаў паспяхова выканалі тое, чаго не змаглі зрабіць у «Ла-Скала».

Спектакль у Мілане быў сапраўднай перамогай масівічоў.

ГУТАРКІ ПРАДСТАЎНІКОЎ КПСС І ФКП

26—27 кастрычніка ў ЦК КПСС адбыліся гутаркі прадстаўнікоў Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і Французскай камуністычнай партыі. З боку КПСС прымалі ўдзел Першы сакратар ЦК КПСС Л. І. Брэжнэў, член Прэзідыума, сакратар ЦК КПСС М. В. Падгорны, член Прэзідыума, сакратар ЦК КПСС М. А. Суслаў, сакратар ЦК КПСС Б. М. Панамароў. З боку ФКП прымалі ўдзел член Палітбюро, сакратар ЦК ФКП Жорж Маршэ, кандыдат у члены Палітбюро, сакратар ЦК ФКП Ралан Леруа і член ЦК ФКП Жак Шамбаз.

Гутаркі праходзілі ў абстаноўцы брацкай дружбы і шчырасці.

Дэлегацыі абмяняліся думкамі і інфармацыяй па пытаннях, якія цікавяць абедзве партыі. Дэлегацыі пацвердзілі рашучасць сваіх партый працягваць сумеснюю барацьбу за мір, мірнае суіснаванне паміж дзяржавамі з розным грамадскім ладам і раззбраенне, за перамогу ідэй камунізму, за адзінства міжнароднага камуністычнага руху на аснове прынцыпаў марксізма-ленінізма, Дэкларацыі і Заявы Маскоўскіх Наряд 1957 і 1960 гг., працягваць падрыхтоўку новай міжнароднай нарады камуністычных і рабочых партый.

Абедзве дэлегацыі заявілі аб рашучасці сваіх партый і ў далейшым умацоўваць брацкія адносіны, вузы традыцыйнай дружбы і ўзаемнае давер'е, што існуюць паміж КПСС і ФКП.

Волга-Балт прыняты ў эксплуатацыю

Урадавая камісія, якую ўзначальвае намеснік Старшыні Савета Міністраў РСФСР І. Е. Воранаў, завяршыла работу па прыёмцы Волга-Балтыйскага воднага шляху. Як паведамілі карэспандэнту ТАСС у Міністэрстве рачнога флоту РСФСР, падпісаны ант аб прыёмцы Волга-Балта ў пастаянную эксплуатацыю.

Па Волга-Балтыйскаму воднаму шляху, які змяняў старую «Марынку», прайшло за п'яць месяцаў пробнай навігацыі больш трох з палавінай тысяч суднаў, у тым ліку 500 буйнатаранажных. Чыгучні паўночнага захаду былі вызвалены мінімум ад аднаго мільёна тон грузаў. Перавозка іх па вадзе абыйшла значна танней. Але гэта толькі пачатак, першыя крокі.

У гэтым годзе рачнікі Волга-Балта правяралі магчымасці новага воднага шляху.

Пробная эксплуатацыя Волга-Балтыйскага воднага шляху паказала, што яго гідратэхнічныя збудаванні вытрымалі навігацыйны экзамен.

Публіка была ў захваленні ад пастаноўкі, яна радасна сустраля спектакль. Зураб Анджапарыдзе і Галіна Вішнеўская пакарлы сэрцы міланцаў. Агульнае ўражанне глядачоў добра выказаў вядомы італьянскі кампазітар, дырэктар Міланскай кансерваторыі Якопа Наполі: «Усе зачараваныя вашай «Пікавай дамай», — сказаў ён. Усе міланскія газеты змяшчаюць артыкулы, прысвечаныя бліскучаму майстэрству савецкіх артыстаў.

Міх. ДАУГАПОЛАУ.

Г. ПАНАМАРОУ,
намеснік міністра
вытворчасці і нарыхтовак
сельскагаспадарчай
прадукцыі БССР

На ўздыме

Апошняя вайна прынёсла сельскай гаспадарцы, як і ўсёй народнай гаспадарцы Беларусі, вялікія страты. Фашысты разбурылі і разабавалі калгасы і саўгасы, знішчылі 155 тысяч грамадскіх пабудоў і 545 тысяч дамоў калгаснікаў.

За кароткі тэрмін наш народ з бескарыснай дапамогай усіх народаў Савецкага Саюза адбудаваў, аднавіў свае гарады і вёскі, падняў сельскую гаспадарку. Зараз на палях рэспублікі працую сельскагаспадарчай тэхнікі ў 6—7 разоў больш, чым да вайны. Яшчэ ў 1953 годзе калгасы і саўгасы атрымлівалі машыны і механізмы 164 назваў, а зараз—больш 640. Ворыва, сяўба зернявых, цукровых буракоў і іншых культур даўно поўнаасцю механізаваны. На фермах устаноўлены аўтапалкі, агрэгаты для стрыжкі авечак, даільныя апараты, працуюць машыны па перапрацоўцы і прыгатаванню кармоў.

Пасяўныя плошчы нашай рэспублікі ў параўнанні з даваенным узроўнем павялічыліся на 14 працэнтаў. Адпаведна ў два з паловай раза больш пачалі сеяць у рэспубліцы зерня, на 21 працэнт больш тэхнічных і ў 3,2 раза больш кармавых культур. Да 1954 года кукуруза і цукровыя буракі ў рэспубліцы амаль не вырошчваліся, а зараз яны атрымалі шырокае распаўсюджанне. Расшырэнне пасяўной плошчы пад цукровымі буракамі дало магчымасць стварыць у рэспубліцы цукровую прамысловасць. У калгасах рэзка павялічылася закладка спажываемага сіласу для жывёлы.

У параўнанні з даваенным 1940 годам у калгасах, саўгасах пагалоўе буйной рагатай жывёлы павялічылася ў 3,2 раза.

Пастаянна павышаецца матэрыяльны дабрабыт хлебарабоў. Грашовыя даходы калгасаў за апошні дзесяць год выраслі больш чым у чатыры разы. Рознічны тавараабарот спажывецкай кааперацыі ў вёсцы павялічыўся больш чым у тры разы.

Сям'я калгасніка выдаткоўвае грошай на набыццё тканін, адзення, абутку ў 2,2 раза больш, чым дзесяць год назад, мэблі і гаспадарчых тавараў — у чатыры разы і прадметаў культурнага ўжытку—у пяць разоў больш, чым у 1954 годзе. Пасля вайны ў беларускіх вёсках нанова адбудавана больш 700 тысяч дамоў.

Дзеці сялян вучацца ў школах, працуюць урачамі, інжынерамі, настаўнікамі. У саўгасах і калгасах цяпер звыш 23 тысяч спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. У сельскай гаспадарцы занята звыш 100 тысяч механізатараў.

На дапамогу земляробам Беларусі прыйшла хімія. Да рэвалюцыі нашы сяляне не ведалі прамысловых угнаенняў. Цяпер доля мінеральных угнаенняў складае каля 30 працэнтаў ад агульнай колькасці спажываных рэчываў, якія ўносяцца ў глебу. У недалёкім будучым калгасы і саўгасы рэспублікі змогуць уносіць у глебу каля 160 кілаграмаў мінеральных угнаенняў на гектар, а гэта значыць, што прадукцыйнасць беларускіх зямель узрасце больш чым у два разы.

Шырокае распаўсюджанне атрымалі хімічныя спосабы барацьбы з пустазеллем. У 1960 годзе ў Беларусі гербіцыдамі апрацоўвалася 43 450 гектараў збожжавых культур і 36 448 гектараў ільну. Толькі за тры прайшоўшыя гады плошча, ап-

рацаваная гербіцыдамі, павялічылася амаль у 10 разоў. Прымяненне хімічнай праполкі можа даць рэспубліцы дадаткова 50 мільёнаў пудоў хлеба.

У Беларусі накоплен багаты вопыт выкарыстання хімічных і біялагічных прэпаратаў у жывёлагадоўлі. Шырокае прымяненне ў рэспубліцы атрымалі антыбіётыкі, якія дабратворна ўплываюць на рост і прадукцыйнасць жывёлы. Значная частка выпускаемых у рэспубліцы камбікормаў абагачаецца віта-

мінамі, мікраэлементамі і антыбіётыкамі.

Нас радуюць вынікі гэтага гаспадарчага года. Вядома, што ён быў для Беларусі цяжкім па кліматычных умовах. Але паўсямесна вырашаны добры ўраджай кукурузы, бульбы, цукровых буракоў. Па папярэдніх даных, ураджай бульбы з аднаго гектара складзе каля 110 цэнтнераў, а на тарфяніках—звыш 160 цэнтнераў.

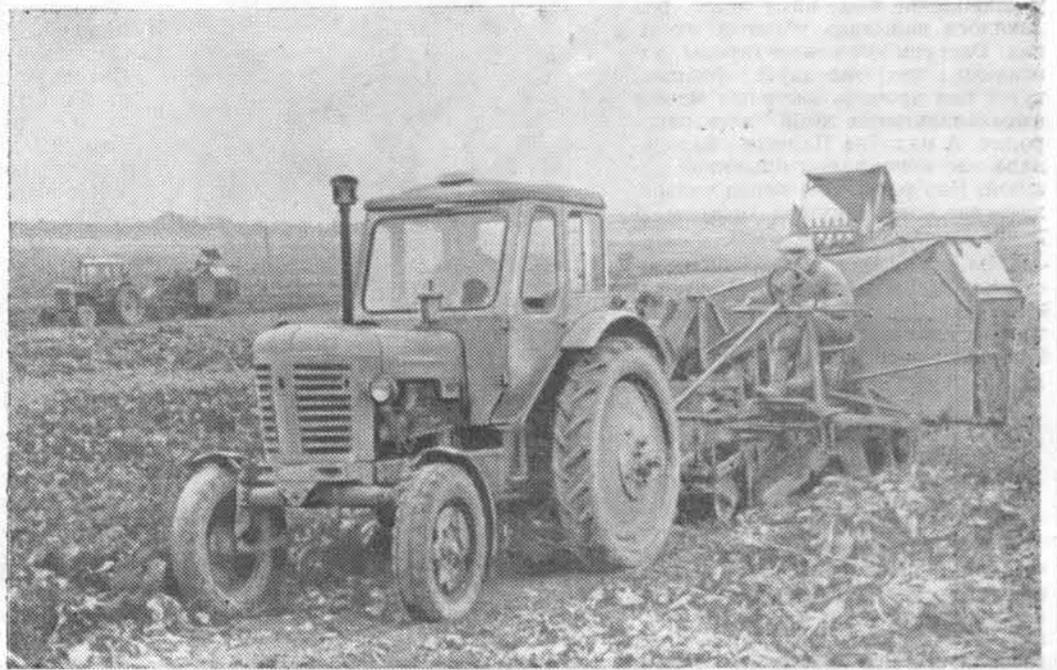
Паспяхова працуюць жывёлаводы рэспублікі. Вытвор-

часць малака павялічылася на 13 працэнтаў і мяса на 19 працэнтаў у параўнанні з адпаведным узроўнем мінулага года. Беларуская ССР займае другое месца ў Саюзе па вытворчасці льновалакна, трэцяе — па вытворчасці бульбы і па колькасці свінога пагалоўя, чацвёртае — па пагалоўю кароў.

Усё гэта гаворыць аб вялікіх зменах, якія адбыліся ў нашай рэспубліцы за 47 год Савецкай улады.

47 ГОД

У перадсвяточныя дні добра працую комплекснае механізаванае звяно Ганусаўскай вопытнай станцыі, якім кіруе Ілья Кот. Гэты невялікі калектыў ужо некалькі год апрацоўвае каля 500 гектараў.
НА ЗДЫМКУ: уборка цукровых буракоў у звяне Ільі КАТА.
Фота Л. ЭЙДЗІНА.

ПЛАН ДЗЕСЯЦІ МЕСЯЦАЎ ВЫКАНАН

Калектывы прамысловых прадпрыемстваў Беларускага саўнаргаса ў саборніцтве ў гонар 47-й гадавіны Вялікага Кастрычніка дабіліся значных працоўных поспехаў. Яны датэрмінова, 23 кастрычніка, выканалі план дзесяці месяцаў па выпуску валавой прадукцыі, а 26 кастрычніка — па большасці важнейшых відаў вырабаў.

Прамысловасць саўнаргаса перавыканалі дзесяцімесячнае заданне па перапрацоўцы нафты, па вытворчасці пракату, водаправодных чыгунных труб, хімічных валокнаў, цэменту, цэнтрабегных помпаў, ацяпляльных катлоў, тарфяных брыкетаў і паўбрыкетаў, струганай фанеры, скуранага абутку, тэлевізараў, мясных кансерваў, алею, кандытарскіх і іншых вырабаў.

Забяспечваецца выкананне заданняў па росту прадукцыйнасці працы, зніжэнню сабекошту таварнай прадукцыі і наапаўненнях.

Да канца кастрычніка работнікі прамысловасці саўнаргаса дадуць дадаткова да плана на дзесяці мільёнаў рублёў рознай прадукцыі.

СЛОВЫ АД СЭРЦА

Ад усяго сэрца вінуем са святам Вялікага Кастрычніка і жадаем усяго найлепшага нашаму народу.

Антон і Зося МІКШЫ.

Бразілія.

Поздравляю вас с 47-й годовщиной Октябрьской революции. Искренне и сердечно желаю своей Родине новых успехов во всех ее делах. Вы совершили революцию и установили социалистический строй. Но искры вашей революции разлетелись по вселенной и сегодня вспыхивают во всем мире. Они принесли облегчение и нам, живущим в Америке. Наши внуки в школах с гордостью говорят о своем русском происхождении.

США.

В. К.

Вітаем з 47-й гадавінай Вялікага Кастрычніка і з новай перамогай савецкіх людзей у космасе! Нам, простым людзям, радасна чуць на чужыне аб падзеях, якія адбываюцца на нашай Радзіме.

Ігнат ШЧЭРБАЦЭВІЧ.

Англія.

З радасцю і ад усяго сэрца вінуем савецкіх людзей з 47-й гадавінай Вялікага Кастрычніка і з новай гістарычнай перамогай: паспяховым запускам і прызямленнем многамеснага касмічнага карабля «Усход». Жадаем далейшага прагрэсу грамадзянам Савецкай краіны, якія сваёй працай здабываюць славу Айчыне.

ФРГ.

Антон БУРДЗІКАЎ.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Сегодняшний номер газеты посвящен 47-й годовщине Великой Октябрьской социалистической революции.

«СА СВЯТАМ ВАС, ЗЕМЛЯКІ!» — с этими словами обращается к нашим читателям председатель Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом Г. Р. Ширма. Среди наших соотечественников есть люди, которые сражались на фронтах гражданской войны, отстаивали в боях Советскую власть. Они, как и абсолютное большинство наших земляков, остались патриотами своей Родины. Мы ценим их посильный вклад в дело укрепления и распространения благородных идей Октября (стр. 1).

«ШЛЯХ, РОУНЫ СТАГОДДЗЯМ» — так озаглавлена передовая статья номера. Путь, пройденный страной Советов, действительно грандиозен. За годы Советской власти Белоруссия из края безработицы и голода превратилась в высокоразвитую индустриальную республику, продукция которой вышла на международный рынок.

Большие изменения произошли и в сельском хозяйстве Белоруссии. Вот некоторые цифры, которые сообщает заместитель министра производства и за-

готовок сельскохозяйственной продукции БССР Г. Пономарев: на полях республики сейчас работает сельскохозяйственной техники почти в семь раз больше, чем до войны; посевная площадь за эти годы увеличилась на 14 процентов; за последние десять лет доходы колхозников возросли больше, чем в четыре раза, 23 тысячи специалистов с высшим и средним специальным образованием работают в колхозах и совхозах республики; Белоруссия занимает второе место в Союзе по производству льноволокна и третье по производству картофеля. («НА УЗДЫМЕ», стр. 3).

В том, что белорусским крестьянам дорога Советская власть, давшая им свободную и зажиточную жизнь, воочию убеждаются наши соотечественники, которые приезжают в родные места. «Белорусские крестьяне не желают возвращаться к узеньким полоскам... Я это почувствовал хорошо», — к такому выводу пришел Федор Лукич Левонюк, побывавший недавно в нашей республике («ФЕДОР ЛУКИЧ», стр. 5).

Более десяти лет белорусские геологи искали «черное золото» на Полесской земле. В их распоряжении были только данные сейсмических исследований, которые свидетельствовали о наличии нефтяных структур в районе Припятской впадины. И вот их труд увенчался успехом — на буровой № 8 зафонтанировала промышленная нефть. Только скважина № 8 будет ежегодно давать ее более 70 тысяч тонн. Специалисты считают, что по своим качествам белорусская нефть не уступает бакинской или украинской. О «черном золоте» Полесья рас-

сказывается в репортаже «НА ЗЯМЛІ, ШЧОДРАЙ СКАРБАМІ» (стр. 4).

В статье «КНИГА ІДЗЕ ДА ЧЫТАЧА» (стр. 6) председатель Комитета Совета Министров БССР по печати Г. Коновалов рассказывает о больших успехах белорусской литературы за послевоенные годы. С 1955 по 1964 издано 36 романов белорусских писателей общим тиражом более 1 миллиона 590 тысяч экземпляров. Переизданы произведения Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапивы, П. Головача, А. Кулешова, Я. Брыля, М. Чарота, В. Дубовки и многих других. Приблизительно одна треть книг, выпущенных белорусскими издательствами за последние три года, принадлежит перу молодых авторов. Значительно улучшилось издательское дело. Только Минский полиграфический комбинат имени Я. Коласа выпускает сейчас до 180 тысяч экземпляров книг в сутки.

Недавно издательством «Беларусь» выпущена книга В. Романовского «Соучастники в преступлениях». В книге, основанной на многочисленных документальных материалах, разоблачаются преступления гитлеровцев против белорусского народа, а также деятельность их сообщников — белорусских националистов. Рецензия на книгу В. Романовского — «ФАКТЫ АВІНАВАЧВАЮЦЬ» — помещена на 6 стр.

Пьеса Константина Губаревича «ГАЛОУНАЯ СТАУКА» посвящена становлению Советской власти в России. Действие происходит в дни революции в Могилеве, где находилась Главная Ставка царя. Отыск из этой пьесы печатается на 8 стр.

7 лістапада ў савецкіх людзей вялікае нацыянальнае свята. Сёлета яны адзначаюць 47-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У гэты дзень людзі па традыцыі складаюць рапарты працоўных перамог. А вынікі нашы былі плённымі і захопляючымі. Імі нельга не ганарыцца. Адным з такіх дасягненняў з'яўляецца адкрыццё на поўдні Савецкай Беларусі высаканаснай прамысловай нафты.

Палессе! Яго неабсяжныя лясы, шырокія калгасныя гоні, маляўнічыя берагі рэк заўсёды прыводзяць у захопленне тых, каму хоць раз давядзецца пабываць у гэтых мясцінах. Растуць тут новыя гарады, узнікаюцца цэхі заводаў і фабрык, тут і там крочаць ажурныя мачты высакавольтавых ліній электраперадач. А нядаўна Палессе парадавала нас яшчэ адной прыемнай навіной. Яно расчыніла перад чалавекам свае новыя зямныя скарбы і дало «чорнае золата».

...Забрукаваная дарога шырокай стужкай знікала пад коламі аўтамабіля. Шафёр, малады з абветраным тварам хлапец, хутка гнаў машыну і напяваў песню, якая, відаць, спадабалася яму.

А путь і далек і долог,

И нельзя повернуть назад.

Держись, геолог, крепишь геолог,
Ты ветру и солнцу брат.

Фёдар Сямёнавіч Азаранка — начальнік Рэчыцкага ўчастка бурэння, які не раз прамераў крокамі і з'ездзіў на аўтамабілі гэтыя мясціны, — думаў аб сваёй складанай гаспадарцы, пра сябе рабіў толькі яму вядомыя падлікі. Я ўпершыню ехаў на месца, дзе знойдзена «чорнае золата», і думаў аб адным: хутчэй убачыць высокія «шапкі» буравых. Але мяне апярэдзіў шафёр:

— Бачыце, справа над лесам!

Гэта і ёсць наш восьмы нумар.

Буравая № 8 стаіць каля самай дарогі. Нібы магутны волат, узняўшы над зямлёй сваё сталёвае цела, адпачывае. Яе шчыліна заркавана, а побач — цэлае нафтавае возера. Тут захоўваюцца першыя сотні тон беларускага «чорнага золата». А зусім нядаўна ўсё наваколле агалошваў грукат матараў: людзі буралі зямлю, пранікалі ў глыбінныя нетры Палесся.

І вось вынік — ударыў моцны нафтавы фантан. Буравая № 8 першай прывяла разведчыкаў нетраў да заповітнай мэты і дала адказы на многія да гэтага невядомыя пытанні.

Цяпер ад нафтааноснай шчыліны ва ўсе бакі разыходзяцца яшчэ некалькі вышак. Бліжэйшая суседка — вышка № 7. Едзем туды.

Мікалая Мацвеевіча Казачэнка — буравога майстра сёмага нумара — мы сустрэлі каля працуючых аграгатаў. Невысокі, шырокі ў пля-

чах, ён коратка прывітаўся з намі і з задавальненнем сказаў:

— Прайшлі дзве тысячы семсот шэсць метраў. Апошні аналіз керна даў добры вынік. Пачалі працаваць на нафту. Пятнаццаць гадоў шукаў, і вось яна тут, пад нагамі, да яе, як кажуць, рукой падаць.

Падаць рукой! На самай жа спра-

ве, каб расчыніць таямніцы зямных нетраў, патрэбна карпатлівая, настойлівая праца. Але такі ўжо лёс у разведчыкаў скарбаў. Праца пад адкрытым небам у спякоту, дождж і сцюжу загартавала гэтых людзей, зрабіла іх дужымі і настойлівымі.

Да такой каторгі належыць і Казачэнка. Разведчыкам зямных тайн ён стаў не адразу. Вялікая Айчынная вайна застала яго ў вёсцы Даманавічы Калінкавіцкага раёна. Прыход акупантаў прымусіў былога калгасніка ўзяцца за зброю. Ён стаў партызанам, хадзіў у разведку, удзельнічаў у баях з карнымі батальёнамі гітлераўцаў, узрываў чыгункі, разбураў масты.

Лета 1944 года асабліва памятна Мікалаю Мацвеевічу. З усходу ішло вызваленне. Апошні бой Казачэнка правёў разам з салдатамі Савецкай Арміі. А калі сціхлі стрэлы, на дарозе засталіся дзесяткі машын акупантаў. Салдат, з якім Мікалай Мацвеевіч ляжаў у адным акопе, падыйшоў да кінутай ворагам тэхнікі, агледзеў яе і сказаў:

— Аўтамабілі спраўныя, а бакі пустыя. Без бензіну не паедзеш...

Гэтыя словы і па сённяшні дзень памятае Мікалай Мацвеевіч. Магчыма яны, а магчыма і рамантыка пасляваенных год прывялі Казачэнка ў геалогію, у атрад, які шукаў на Палессі нафту.

Нафта — гэта гаручае для матараў і сыравіна для вырабу сінтэтычных матэрыялаў. Спачатку працаваў Казачэнка падсобным рабочым, потым памочнікам бурільшчыка, бурільшчыкам. Узнікаючыся па працоўнай лесвіцы, ён абгачаў сябе ведамі. Але ўсё ж адной практыкі было мала. Тады ён пачаў вучыцца. Цяпер, нягледзячы на чацвёрты дзесятак, Мікалай Мацвеевіч — студэнт-завочнік трэцяга курса Драгобычскага нафтавага тэхнікума.

Праца разведчыка зямных нетраў поўная рамантыкі і захоплення. Яна патрабуе мужнасці і настойлівасці. І той, хто пазнаў усё гэта, ніколі не пакіне абранага жыццёвага шляху. Ганаровы і пачэсны занятак у Казачэнка і яго сяброў Леаніда Бабуры, Аляксандра Дзюбікі, Паўла Поляка, Васіля Грабчэвіча і многіх іншых.

Тое, што ўжо зроблена шукальнікамі «чорнага золата» на Палескай зямлі, па праву можна назваць выдатнай працоўнай перамогай. А заваёўвалася яна нялёгка. Перад людзьмі, якія адчыняюць кладоўку зямных нетраў, былі толькі даныя сейсмічных даследаванняў зямной кары ў раёне Прыпяцкай упадзіны. Гэтыя даныя сведчылі аб наяўнасці нафтавых структур. А калі дзесяць год назад з прабуранай шчыліны пад Ельскам вырваўся фантан першай беларускай нафты, стала відавочным, што яна ёсць у нетрах рэспублікі. Пазней былі выяўлены пароды, насычаныя нафтай, у паўночнай і паўднёвай, усходняй і заходняй частках Палесся. Але доўгі час не ўдавалася выявіць прамысловую нафту.

Прыкладна два гады назад пачалася разведка нетраў у раёне Рэчыцы. За кароткі тэрмін было прабіта некалькі шчылін. Тры з іх аказаліся нафтааноснымі. Асабліва энергічна запрацавала восьмая. Але тады яшчэ рана было гаварыць аб яе перспектывнасці. Толькі цяпер, калі закончана абсталаванне і вызначан дэбет шчыліны, можна з поўнай упэўненасцю сказаць, што на Рэчыцкай структуры выяўлена прамысловая нафта. Больш як 70 тысяч тон «чорнага золата» будзе даваць штогод толькі шчыліна № 8.

Спецыялісты лічаць, што па сваёй удзельнай вазе і іншых аналагічных даных беларуская нафта не ўступае бакінскай або ўкраінскай.

Цяпер недалёкі той дзень, калі «чорнае золата» з Палескай зямлі пойдзе на Полацкі нафтаперапрацоўчы завод. Яна будзе сілкаваць сыравінай Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод, будаўніцтва якога пачнецца ў недалёкім часе.

...Хутка гасне восеньскі дзень. Наваколле ахутвае цемра. Тут і там успыхваюць агеньчыкі. Але гэта не начныя зарніцы. Гэта запальваюць свае агні буравыя вышкі, праца на якіх не спыняецца і ноччу. Усё глыбей і глыбей пранікаюць у тайны зямных нетраў настойлівыя людзі, здабываючы «чорнае золата» для народа.

Л. СКІБЕНКА.

Рэчыца — Мінск.

Вось такія саракаметровыя вышкі ўпрыгожваюць сёння краявіды беларускага Палесся.

Буравы майстар Мікалай Мацвеевіч КАЗАЧЭНКА (крайні злева) са сваімі таварышамі на працы.

Спакойна ляжыць у возеры «чорнае золата». Гэта толькі першыя сотні тон беларускай нафты. А хутка іх будуць мільёны.

Фота А. Сасіноўскага.

ФЕДАР ЛУКІЧ

Нарыс

ЗА ЯГО плячамі амаль сем дзесяткаў гадоў. Выглядае ён добра, бадзёры, гаварлівы. Жыццё не зламала яго. Яно назучыла на быстрыні глядзець зорка.

Нядзеля. Мы ідзем з ім па шырокай вуліцы горада. Ён дапытліва ўглядаецца ва ўсё, як чалавек, які не быў доўгія гады ў родных мясцінах, робіць адкрыцці, параўнанні.

Насустрэч нам трапляецца малады афіцэр з жонкай. У руках яго невялікая сетка з буйнымі чырвонымі яблыкамі.

— У стары час за такім афіцэрам ішоў бы дзянчык і нёс бы яго пакупку, — заўважае Фёдар Лукіч. — О, я памятаю царскіх афіцэраў. У 1914 годзе перад адпраўкай на фронт мне далі пяць дзён водпуску для развітання з роднымі. А ехаць дадому больш двух сутак, ды і назад столькі ж. Часу ў абрэз. На сустрэчу і развітанне з роднымі застаюцца лічаныя гадзіны. Спяшаюся. Сеў у Маскве ў трамвай, каб пераехаць з аднаго вакзала на другі. І здарылася ж такое — не заўважыў у трамваі афіцэра. А ў такіх выпадках ніжэйшаму чыну садзіцца ў трамвай забаранялася. Ну што зробіш, не будзеш жа на хату скакаць. Стаю ў тамбуры і думаю: а можа не заўважыць. Заўважыў, аднак. Падыходзіць:

— Ты чаму тут? Парадкаў не ведаеш?

— Вінават, ваша блугароддзе, — адказваю.

Праверыў ён мае дакументы. Запісаў часць і на поўным хаду выштурхнуў мяне з трамвая.

Упаў я ў снег. Даволі ўдала. Але ўсё ж калена балюча пабіў. Магло, вядома, быць горш. Ляжу, не магу падняцца. Падыходзіць гарадавы.

— У чым справа? — пытае. Расказаў яму.

— А што ты парадкаў не ведаеш?

— Не прыкмеціў, — адказваю, — а часу ў абрэз.

— Ну, ладна, — гаворыць гарадавы. — Дапамагу табе.

Пасадзіў ён мяне ў другі трамвай, аглядзеўшы ўважліва, ці няма там афіцэра, і папарздіў:

— Пільна сачы на прыпынках: зойдзе афіцэр — куляй вылятай.

Даехаў я да вакзала без перашкод. Але ўсю дарогу думаю: «Якую я радзіму буду абараняць? Ці ж гэта радзіма, калі цябе за чалавека не лічаць».

Потым на фронце, памятаю, быў яшчэ такі выпадак. Пасля першага бою мы страцілі шмат сяброў. Засумавалі: кожнага ж чакае такое. Падыходзіць афіцэр. Мы ведалі яго, ён быў з прыбалтыйскіх баронаў.

— Чаго насы апусцілі? — пытае.

— Людзей загінула шмат, ваша блугароддзе, — адказваем, — шкада.

— Чаго шкадаваць? Гэта гною хопіць у Расіі.

Моцна за душу ўзялі салдат гэтыя словы. Гэта значыць, мы — гной? Затаілі мы злосць на яго. Згаварыліся. У наступным баі барон атрымаў кулю ў патыліцу.

МАШЫНА імчыцца па шырокім шасэ. Фёдар Лукіч доўга ўглядаецца ў дарогу, любуюцца прыгажосцю беларускай восені. Потым паварочваецца да нас:

— Малады лес. Гэта пасля вайны вырас?

— Так. Гітлераўцы спілоўвалі лес ля дарог. Баяліся партызан. А васьм ён, наш родны лес, зноў падступіў да дарогі, — тлумачыць былы партызан, старшыня калгаса імя Дзяржынскага Аркадзь Уласавіч Гусакоў.

Усе любуюцца лесам. Бярозы, клёны, асіны, вольхі гараць на сонцы золатам лісця. Жоўтым дываном услана дарога, і на ёй вузкая чорная стужка асфальту. Машына ўздымае лісце, і яно пераліваецца золатам. А над усім гэтым — чыстае, блакітнае неба.

— Калі вы тут ваявалі, мы там, ва Уругваі, перажывалі за вас.

Фёдар Лукіч Леванюк выехаў з Кобрына ва Уругваі ў 1929 годзе. Не давалі паны спакою «хлопу», удзельніку Кастрычніцкай рэвалюцыі, добраахвотніку Чырвонай гвардыі. Сядзеў у Картуз-Бярозе. Не маглі дараваць яму службу ў Чырвонай Арміі, у радах якой Фёдар Лукіч ваяваў супраць памешчыкаў і капіталістаў за зямлю і волю, адстаяў маладую Сваецкую

ўладу. Давялося пакінуць родны край.

Але ў іншых умовах, далёка ад Бацькаўшчыны ён застаўся патрыётам сацыялістычнай Радзімы.

— Я стаў шаўцом, — працягвае Фёдар Лукіч. — Наша невялікая майстэрня знаходзілася ў цэнтры Мантэвідэо. Заказчыкі — італьянцы і немцы. Многія з іх у пачатку вайны былі атручаны шавіністычным чадам. Увальваецца ў майстэрню такі малойчык са свастыкай на рукаве, радуецца:

— Хутка вашай Маскве капут!

Фашысты на плошчы адкрыта займаюцца муштрой, рыхтуюць папоўненне арміям Гітлера і Мусаліні. Насельніцтва на іх глядзіць з нянавісцю.

Аднойчы адзін нахабнік пачаў выхваляцца перамогамі дучэ і фюрэра. Я схпіў са стала вялікі чырвоны яблык і

ФЕДАРУ Лукічу і Рабэрта перад ад'ездам з Уругвая нашы землякі далі наказ: «Паглядзіце і раскажыце ўсё падрабязна, як выглядае цяпер наша Радзіма». І яны глядзяць, параўноўваюць. Фёдар Лукіч ведае, якой Расія была да рэвалюцыі. Як жылі людзі ў Заходняй Беларусі ў гады гаспадарання памешчыкаў і капіталістаў. Рабэрта нарадзіўся ва Уругваі. Аб Радзіме ён ведае па расказах бацькі і маці.

— Цяпер я адчуваю, — гаворыць Рабэрта, — што гэта і мая Радзіма, хоць я вельмі люблю Уругваі.

Пачаўся калгасны сад. Роўныя рады маладых яблынь цягнуцца далёка-далёка да лесу. Паміж дрэў горы яблык. Каля іх скрынкі для ўпакоўкі фруктаў.

— У гэтым годзе сад даў цудоўны ўраджай, — радуецца Аркадзь Уласавіч.

Фёдар Лукіч ЛЕВАНЮК (справа) і Рабэрта ЗАГОРОДЗЬКА ў рэдакцыі нашай газеты.

Фота Ул. Дагаева.

сунуў яго ў рот фашысту. «На, — кажу, — паспрабуй, праглыні!» Той адхіснуўся і разгублена спытаў: «Як гэта зразумець — праглыні?» «Ну, паспрабуй, — кажу, — праглыні адразу. Ага, не можаш? Горла танкаватае? Так васьм, ведай, Расія вялікая, не праглынуць яе вам».

А потым, калі гітлераўцы атрымалі па зухах пад Масквой, Волгаградам, уругвайскія фашысты прыхавалі свастыку і прыціхлі. О, каб Гітлер перамоц, я сабе ўяўляю, якую б разню фашысты ўчынілі ўсюды. Вы выратавалі свет ад карычневай чумы.

Рабэрта Загородзька, малады сябра Фёдара Лукіча, сцярдэжальна ківае галавой:

— Гэта праўда. Гэта так. Гэта разумеюць усе сумленныя людзі Уругвая.

Ён частае гасцей яблыкамі. Фёдар Лукіч аблюбоўвае вялікі яблык, смяецца:

— Васьм бы сунуць гэты яблык у зубы таму, хто пляцьце небыліцы аб жыццё ў калгасе. Едзем далей. На дрэвах дзённіце чырванюць яблыкі, ў паветры серабрыцца павуцінне.

Удалечыні бялюць пабудовы.

— Гэта наш свінарнік, — гаворыць старшыня. — Паглядзіце, як у нас наладжана справа.

І васьм мы ідзем па свінарніку.

— Не скажаш, што тут брудна, як у хлеве, — смяецца Фёдар Лукіч.

Навокал чысціня, светла, прасторна.

— Усё тут робіцца без намаганьняў чалавека, — тлумачыць старшыня.

чыць старшыня. — Свінарка не дакранаецца ні да гною, ні да нарыхтоўкі ежы. Усё робяць машыны: мыюць, вараць, машаюць, падносяць ежу. Даглядчыца свіней толькі адчыняе дзверы, выпускае свіней у «сталоўку», націскае на кнопку, і корм паступае ў кармушкі.

— Дык гэта ж не свінарка, а механік, — усміхаецца Фёдар Лукіч.

— Так, — пацвярджае Гусакоў. — Праца свінаркі цяпер не цяжкая, дзякуючы васьм гэтаму абсталяванню.

— І такое абсталяванне ў вас у кожным калгасе? — пытае Фёдар Лукіч.

— Пакуль у дзесяці калгасах нашага раёна. Але хутка будзе ўсюды.

ЛЯ ДАРОГІ аднапавярховы цагляны дом. Над дзвярыма шылда «Закусачная».

— Зойдзем у «карчму», — прапануюць нам гасцям.

Рабэрта не ведае, што такое карчма. Прасторнае памяшканне, абсталяванае сучаснай лёгкай мэбляй, не выклікае ў яго ніякіх параўнанняў. Між іншым, не. Ён успамінае Мантэвідэо і заўважае:

— У нас закусачныя на кожным рагу, адна каля другой. Але многія ўступаць гэтай.

У Фёдара Лукіча іншыя параўнанні.

— Гэта карчма? — усміхаецца ён і ўсклікае: — Не, гэта не карчма!

І людзі, што сядзяць за сталікам, не падобны на тых, якіх памятае Фёдар Лукіч. У карчме. Усе добра апрануты, радасныя твары.

— Калгаснікі? — пытаюць гасці.

— Большасць, ва ўсякім раёне. Магчыма, ёсць інтэлігенты. Ля закусачнай, акрамя нашай, няма ніводнай машыны. Значыць, тут усе мясцовыя.

— Мясцовыя? — ківае галавой Фёдар Лукіч. — А апрануты па-гарадскому.

На сталі дыміцца ўжо мацанка, у талерках — прыгатованыя з цыбуляй грыбочкі.

— Які чуд! — смяе Фёдар Лукіч. — Беларускія грыбочкі. Як даўно я іх не еў...

Ужо ў машыне па дарозе ў Мінск Фёдар Лукіч сказаў тое, аб чым ён думаў, аглядаючы вёскі, гаспадарчыя пабудовы, школы, клубы, сады:

— Там, за мяжой, яшчэ некаторыя думаюць, што сяляне жадаюць вярнуцца да дзедзюскага метаду выдзення гаспадаркі. О, яны памыляюцца. Цяпер я ў гэтым перакананы. Беларускія сяляне не жадаюць вярнуцца ад вузенькіх палосак. Наогул, да старога звароту няма. Гэта я адчуў добра.

П. ЛЕАНІДАУ.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ • ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ • ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Прочла прісланную вамі брошюру «Горсть земли». Как я завидую людям, вернувшимся на Родину навсегда! Если бы я была женщиной, я тоже обязательно бы вернулась, но муж говорит мне: «Ведь Голландия — моя родина, я тоже ее люблю и не хочу ее покидать».

Очень трудно привыкнуть мне к жизни на чужбине. Здесь у людей совсем не те взаимоотношения, к которым я привыкла дома. Нет того гостеприимства и хлебосольства, каждый занят собой и своей семьей. Но мы, русские, живем очень дружно и не теряем связи друг с другом.

Привет от мужа и детей.

Голландия.

Зоя А.

Недавно получил письмо, в котором вы сообщили адреса моих детей, благополучно и счастливо живущих на Родине. Никогда не забуду, что вы не оставили без внимания мою просьбу.

Желаю всего хорошего в вашей жизни, успехов в делах, доброго здоровья и счастья.

Михаил ПАВЛЮКОВИЧ.

Бразилия.

У нас, в Соединенных Штатах, перед выборами каждый кандидат обещает избирателям золотые горы, а как выберут его, сразу забывает свои слова. Потому и получается так, что однокомнатная квартира в хорошем доме стоит 300, а двухкомнатная — 600 долларов в месяц. Может ли заплатить такую сумму простой рабочий?

США.

Никита Ч.

Получил от вас посылку с газетами. Сразу сел на велосипед и развез их своим знакомым. Так что це-

лую неделю свободен от вопросов, пришли ли газеты. Я и мои товарищи так довольны, что не знаем, как вас и отблагодарить. Получил также и брошюру, прочел и переслал своему другу, который живет в 25 километрах от меня. А книги, которые я даю читать знакомым, никак не могут ко мне вернуться — идут все дальше и дальше.

Англия.

На днях исполнился 51 год моей жизни в Америке. Внуки устроили мне небольшой вечер, пригласили и свою вторую бабушку, она тоже здесь уже 50 лет. Да, уже полвека мы живем вдали от Родины, но не забыли ее. Недавно снова собрался наш материнский клуб (я о нем вам писала раньше). Собрались мы в доме Александры Андала. Она сама родом из Копыля. Ее племянник прошлым летом побывал в родных местах и рассказывал нам, каким красивым городом стал Копыль, как неузнаваемо изменилась вся страна. Такие новости очень радуют, потому что у всех в СССР есть родные. Вспоминали, как тяжело было советским людям после первой мировой войны и революции.

Мне часто задают вопрос, как это мы, не знаящие английского языка, приехавшие сюда с голыми руками, неплохо устроились. Почему же тогда многие американцы, которые родились здесь, живут хуже. Открою вам этот секрет. Мы никогда не покупали браслеты, сережки и другие глупости, не покупали ничего на выплату. Обходились без необходимых вещей, пока не сэкономили денег на них.

Наши женщины рано утром и поздно вечером с мешками за плечами ходили на железную дорогу, собирали уголь, дрова. В своих маленьких домиках держали квартирантов. Наши мужчины не пропивали

в барах своего жалованья. Конечно, мы иногда собирались по субботам и воскресеньям, по вечерам играли в карты, но не на деньги. Мы пережили много забастовок и безработных дней. Когда не работали наши мужья, работали мы, женщины. Мы не искали легкого хлеба, работали в прачечных, на скотобойнях.

А кто, вы думаете, организовывал рабочих в Америке? Такие люди, как мой муж. Как проводить забастовки, он научился в России, в 1905 году, когда работал на фабрике в Екатеринославе. Он и в Америку привез следы казачьих нагаек на спине. Президент рабочей организации Иван Давидчик тоже был родом из Белоруссии, из Минской губернии.

Мне уже 68 лет. Наверно, не доживу до тех арестов, когда государство обеспечит нас бесплатной медицинской помощью. И в этом году я купила себе место в больнице. Плачу в месяц 8 долларов 60 центов. Если заболею, смогу лечь в больницу на 90 дней. Вот такие мои новости.

С приветом

Вера КЛЯЦКО.

США.

Многоуважаемые сотрудники редакции! Не знаю, как и отблагодарить вас за все, что вы делаете для меня, закинутого на чужбину. Как рыба не может жить без воды, так я не могу жить без советской литературы, без ваших посылок с книгами. Примите мой самый сердечный привет и пожелания благополучия и мира.

Иван РЯБУШКА.

Аргентина.

Кніга ідзе да чытача

За апошнія гады беларуская літаратура мае значныя дасягненні. У нас паявілася шмат новых кніг, асабліва паэтычных твораў. З 1955 па 1964 год выдадзена 36 раманаў беларускіх пісьменнікаў, з якіх 15 — перакладзены на рускую мову і выйшлі з друку ў Мінску і Маскве. Агульны тыраж толькі гэтых раманаў складае больш 1 мільёна 590 тысяч экзэмпляраў.

Выйшлі з друку зборы твораў Янкі Купалы ў 5 тамах, Якуба Коласа — у 19 тамах, Кандрата Крапівы — у 4 тамах, Платона Галавача — у 3 тамах. Выдадзены двухтомнікі Аркадзя Куляшова, Пімена Панчанкі, Петруся Броўкі, Пятра Глебікі, Максіма Лужаніна, Янкі Брыля, Максіма Танка, Андрэя Александровіча, Міхася Чарота і многіх іншых пісьменнікаў, а ўсяго больш 30 двухтомнікаў і аднатомнікаў.

Перавыдадзены амаль усе творы нашых рэабілітаваных пісьменнікаў і ў першую чаргу такія творы, як «Сокі цаліны» Цішкі Гартнага, «Сцежкі-дарожкі» і «Вязьмо» Міхася Зарацкага, «Калі ўзыходзіла сонца» Сымона Баранавых, апавяданні і апавесці Васіля Каваля, Міколы Нікановіча, Васіля Сташэўскага, Барыса Мікуліча, вершы і паэмы Уладзіміра Дубоўкі, Язэпа Пушчы, Змітрака Астаненкі, Алеся Дудара, Уладзіміра Хадзькі, Тодара Кляшторнага, Юлія Таўбіна.

Толькі з 1962 па 1964 год у рэспубліцы выйшла з друку 290 кніг беларускіх пісьменнікаў, агульны аб'ём якіх складае 2500 друкаваных аркушаў. Сярод гэтай колькасці кніг больш трэцяй

часткі складаюць кнігі пісьменнікаў, якія нядаўна прыйшлі ў літаратуру. Па некалькі кніг выдалі Барыс Сачанка, Іван Пташнікаў, Генадзь Бураўкін, Еўдакія Лось, Алег Лойка, Уладзімір Караткевіч, Рыгор Барадунін. Ды хіба пералічыш усіх тых, хто прыйшоў за апошнія гады ў нашу літаратуру? Іх вельмі многа.

Добрым, цікавым кнігам заўсёды шырока адкрыты дзверы нашых выдавецтваў. Не залежаюцца яны і ў кнігарнях, сетка якіх у рэспубліцы з кожным годам усё больш пашыраецца. Прыкладам можа быць новы раман Івана Шамякіна «Сэрца на далоні». Выдавецтва зрабіла ўсё для таго, каб гэты раман добра аформіць, выдаць у кароткі тэрмін і на высокім паліграфічным узроўні. Не залежаюцца на кніжных паліцах і творы Івана Мележа.

Мы не аслабляем намаганняў у напрамку выдання добра беларускай кнігі. Выдавецтва «Беларусь» у пачатку гэтага года звярнулася да пісьменнікаў з просьбай прыслаць свае заяўкі на выданне новых кніг у 1965—1967 гадах. На пісьмо выдавецтва адгукнуліся многія пісьменнікі. Уладзімір Дубоўка абяцае напісаць новы раман аб савецкіх геологах, Пятро Глебка — паэму для дзяцей, Кастусь Кірзенка — апавесць аб сучасным калгасным жыцці. Многія пісьменнікі збіраюцца стварыць цікавыя апавяданні і апавесці, напісаць вершы, казкі.

Зараз уся наша краіна пачынае актыўна ўключацца ў падрыхтоўку да сустрэчы двух вялікіх падзей у сваім жыцці — 50-годдзя заснавання Савецкай улады і 100-

годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна.

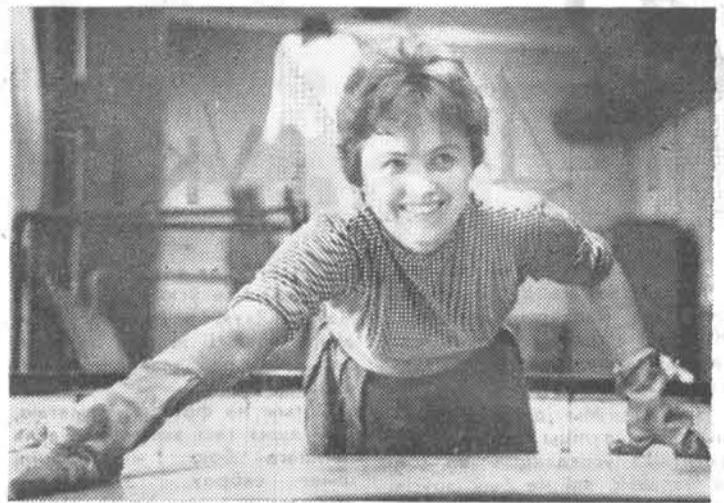
Выдавецтвы Беларусі ўжо зараз складаюць планы выдання кніг у сувязі з гэтымі датамі. У план рэдакцыйнай падрыхтоўкі на 1966 год уключана двухтомная анталогія беларускага апавядання, анталогія дзіцячай літаратуры, некалькі добра аформленых падарункавых выданняў, у тым ліку зборнікі вершаў Янкі Купалы, Якуба Коласа і г. д.

У бліжэйшыя гады плануецца выданне твораў Івана Шамякіна ў пяці тамах, Максіма Танка ў чатырох тамах, а таксама выданне твораў Піліпа Пестрака, Міхася Лынькова, Кузьмы Чорнага. Складаецца перспектыўны план і іншых выданняў.

Выдавецтва «Беларусь» прымае захады, каб больш шырока знаёміць з беларускай літаратурай рускіх чытачоў за межамі нашай рэспублікі. З гэтай мэтай мяркуецца выданне масавымі тыражамі ў перакладзе на рускую мову лепшых раманаў, апавесцей і апавяданняў беларускіх пісьменнікаў. Будзе выдадзены таксама зборнік «Беларускі гумар» і шмат іншых кніг.

Наша партыя, Савецкі ўрад робяць усё для значнага палепшэння выданняў і распаўсюджвання беларускай кнігі ў нашай краіне. У Мінску пабудаваны і забяспечаны сучаснымі машынамі паліграфічны камбінат імя Якуба Коласа, які зараз выпускае да 180 тысяч экзэмпляраў кніг у суткі. Карэным чынам будзе рэканструявана Гродзенская афсетная фабрыка і іншыя прадпрыемствы. Гэта дае нам магчымасць лепш афармляць кнігі, выпускаць іх у больш кароткія тэрміны.

старшыня Камітэта па друку пры Савеце Міністраў БССР

Капіроўшчыца Мінскага паліграфічнага камбіната імя Якуба Коласа Ала Пятрова. Яна добра працуе на прадпрыемстве, удзельнічае ў гуртку мастацкай самадзейнасці і вучыцца на чацвертым курсе Маскоўскага паліграфічнага інстытута.

Фота Ул. Крука.

Нядаўна мінская бібліятэка № 10 пераехала ў новае памяшканне на бульвары Шаўчэнкі. Проста і прыгожа аформлены чытальня і абнамементная залы. Бібліятэкай карыстаюцца больш чатырох тысяч мінчан. НА ЗДЫМКУ: у чытальняй зале бібліятэкі.

На рэспубліканскай станцыі юных тэхнікаў школьнікі Мінска з захапленнем працуюць над стварэннем новых мадэлей самалётаў.

НА ЗДЫМКУ: авіямадэлісты Толя КАРАТКОУ, Міша ЧЭРНИКАУ і Барыс ШЧАРБАК.

Фота К. Якубовіча.

ФАКТЫ АБВІНАВАЧВАЮЦЬ

На паліцах кніжных магазінаў паявілася выпушчаная выдавецтвам «Беларусь» кніга В. Раманоўскага «Саўдзельнікі ў злачынствах». Кніга напісана на аснове шматлікіх дакументаў, якія выкрываюць злачынствы гітлераўцаў супраць беларускага народа ў гады другой сусветнай вайны, а таксама іх «сяброў» — членаў беларускіх фашыска-нацыяналістычных арганізацый.

Выкарыстаныя аўтарам матэрыялы ўзяты з архіваў Беларускай ССР, Масквы, Ленінграда, Літоўскай ССР, а таксама з публікацый у перыядычным друку. Шырока прыведзены і дакументы нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх памагатах, якія трапілі ў рукі савецкіх воінаў і партызан.

Кніга В. Раманоўскага складаецца з двух раздзелаў. У першым з іх аўтар раскрывае злачынныя планы Гітлера па знішчэнню савецкіх народаў і лакейскую ролю верхаводаў буржуазных нацыяналістаў у гэтай справе. Прыведзены ў кнізе факты сведчань аб тым, што буржуазныя нацыяналісты да канца былі адданымі Гітлеру, карысталіся яго падтрымкай і яшчэ ў даваенныя гады стварылі на тэрыторыі Германіі сетку спецыяльных школ для падрыхтоўкі шпіёнаў, дыверсантаў, будучых бургамістраў, паліцэйскіх.

Не выпадкова напярэдадні вайны Гітлер гаварыў: «Мы будзем мець прыяцеляў, якія дапамогуць нам ва ўсіх варожых дзяржавах. Мы здолеем раздзяліць такіх прыяцеляў» Беларускай нацыяналісты апраўдалі давер'е гэтага вылюдка. Разам з фашыстамі яны ўстанавілі на землях часова акупіраванай Беларусі крывавае рэжым. У кнізе разказваецца аб тым, як, заняўшы адміністрацыйныя пасады ў апарце гітлераўцаў, нацыяналісты пачалі ажыццяўляць расправаваныя фашыстамі планы знішчэння савецкіх людзей. Але ні крывавае рэжым, ні масавыя забойствы не спынілі размаху партызанскай барацьбы з акупантамі.

У другім раздзеле кнігі аўтар раскрывае дзейнасць рэакцыйных і агрэсіўных колаў імперыялізму, а таксама буржуазных нацыяна-

лістычных арганізацый, якія і да гэтага часу знаходзяцца ў іх на службе.

Аўтар выкрывае новы ланцуг злачынстваў беларускіх буржуазных нацыяналістаў, якія перажылі адных сваіх гаспадароў і знайшлі прытулак у другіх. Аб гэтым сведчыць заява аднаго з «тэарэтыкаў» амерыканскай разведвальнай службы Джэймса Бернхэма, якая прыведзена ў кнізе. «Мы павінны шукаць такіх людзей, — гаворыць ён, — якія з'яўляюцца нашымі вернымі прыяцелямі ці могуць быць такімі, шукаць іх усюды, дзе толькі можна, нават у самых брудных колах на дзе грамадства... Мы можам рэгулярна і асяржана дастаўляць ім тое, у чым яны маюць патрэбу: грошы, транспартныя сродкі, радыёстанцыі, сродкі для выдання часопісаў і газет... І зброю». Таму няма нічога дзіўнага, што гэтымі «сябрамі» імперыялізму сталі гітлераўскія памагатыя — беларускія нацыяналісты.

Факты, прыведзеныя ў кнізе, сведчаць, што здраднікі беларускага народа ствараюць за мяжой антысавецкія арганізацыі, многія члены якіх становяцца агентамі імперыялістычных дзяржаў. Яны вядуць прапаганду ў асяроддзі эмігрантаў, імкнуцца ўцягнуць іх у розныя воінскія фарміраванні для барацьбы супраць нацыянальна-вызваленчага руху.

У той час, калі ўсе людзі добрай волі жадаюць міру, змагаюцца за прадухіленне новай сусветнай вайны, здраднікі накіталі Астроўскага, Абрамчыка, Мерляка, Станкевіча і іншых, скінуўшы з сябе маскі міралюбаў, жадаюць вайны. Яны, як адзначаецца ў кнізе, «усяляк імкнуцца паўтарыць крывавае злачынствы ў яшчэ большых памерах».

Чытач знойдзе ў кнізе шмат і іншых фактаў, якія паказваюць варожую справе міру дзейнасць буржуазна-нацыяналістычных элементаў. Аўтар выводзіць на чыстую ваду тых, хто, прыкрываючыся фальшывым нацыяналістычным сцягам, імкнецца паказаць сябе «абаронцам» беларускага народа, якому яны заўсёды здраджвалі.

С. ВАЙТОВІЧ.

ДЭС ЧАЛА- ВЕКА

Па слядах дзённіка

Нядаўна, едучы аўтобусам у Радашковічы, я знайшоў за бытыя невядома кім лісткі са сшытка. Гляджу — дзённік. Чытаю:

«Нарадзіўся я ў 1892 годзе каля мястэчка Радашковічы. У дзяцінстве вельмі хацеў граматы пазнаць, але бацька мой быў беззямельны. Правучыўся я ў школе ўсяго два гады. А потым прыйшлося ісці служыць да пана. Пасвіў кароў. Плата — тры рублі ў месяц. А калі пан бізном агрэе, дык рубель утрымліваў».

Неўзабаве прыйшоў час ісці на царскую службу. У арміі, чуў, кормяць добра. Радаваўся, бо я занадта схуднеў на панскіх харчах. Прывалі мяне восенню 1912 года.

— Ну, Францішак, табе пашанцавала: у яго імператарскай вялікасці лейб-гвардыі Вальнскім палку будзеш, — сказаў мне ў Мінску воінскі начальнік. — Глядзі, сумленна служы цару, бацькаўшчыне.

«Цару — гэта адно, — падумаў я, — але прычым тут бацькаўшчына? Зямлі ў мяне няма, хаты няма». Так і сказаў аб гэтым воінскаму начальніку. А ён мяне па вуху і ў дысцыплінарны батальён!

...Пачалася вайна з германцамі. Пятага жніўня прыбылі мы ў крэпасць Асавец пад Беластокам. Ваявалі паўтара года. Потым крэпасць здалі. Адступалі да Бярэзіны. Вясной 1916 года тут мяне параніла шрапнеллю. Два тыдні ляжаў у санчасці. Потым зноў ваяваў. Атрымаў Георгіеўскі крыж. Толькі прычэпіў я ўзнагароду на гімнасцёрку, як пачаўся артылерыйскі абстрэл і мяне кантузіла. Праляжаў дзевяць месяцаў у Маскве. У шпіталі мне адзім разумны чалавек расказаў, што аб'явіліся ў Расіі бальшавікі і хочуць зямлю ў памешчыкаў адабраць і беднату ёю надзяліць. Але спачатку, гаворыць, цара трэба скінуць. Ваяваць за цара ўжо не хацелася, аднак прыйшло-

TEN DAYS THAT SHOOK THE WORLD

ALBERT R. WILLIAMS

Albert Rhys Williams was born in the United States in 1883 and died in 1962.

He arrived in Russia as a journalist in 1916 and stayed in the country to see the end of World War I and the historic days of the Great October Socialist Revolution. Williams was one of the first foreigners to join the Red Army. Later he became one of the organizers of the International Battalion of the Red Army. From that time Albert Rhys Williams was always a true friend of the Soviet Union.

For many people all over the world, and particularly for those in the English-speaking countries, the book *Ten Days that Shook the World*, by John Reed, was the first introduction to the Great October Socialist Revolution. His book was one of the first to tell the people in the West the truth about the Russian Revolution.

Born in Portland, Oregon, on October 22, 1887, John Reed took after his father, who was a fighter by nature.

After leaving school, John Reed went to study at Harvard, America's most famous university.

Having graduated with a university degree, John Reed entered the wide world outside the walls of the university. Soon he was in great demand as a writer of articles, stories, poems and plays, which were published in all the leading journals and magazines. As a journalist he travelled widely over the United States, and the experience he gained during those trips brought him closer to the workers. He came to know their life very well and took an active part in their struggle.

In the town of Paterson, the strike of the textile workers turned into a revolutionary storm — and John Reed was among the strikers. In the state of Colorado, he joined the Negroes who rose against race discrimination.

When World War I broke out, John Reed travelled to the fighting fronts in France, Germany, Turkey, Italy and in Russia too, and everywhere he went he continued fighting for justice in spite of the danger to himself.

From the battlefields of Europe he returned to the United States not with fine words about the cruelty at the fronts, but exposing the war as a whole, a war unleashed by the imperialists to increase their profits at the expense of the peoples. For the anti-militarist articles that he wrote then, he was brought before a New York court.

In court he said openly that it was his duty to fight for the revolution.

His speech exposing the war impressed everybody greatly. John Reed was found not guilty.

In the summer of 1917, John Reed went to Russia, and there he realized that the victory of the Russian working class was approaching. When the fight began, John Reed was there with the revolutionary workers of Petrograd in the Smolny, attending meetings at which Lenin spoke.

Having returned to the United States in 1918, he organized the Communist Workers' Party which later became the Communist Party of the USA. He was arrested many times for his revolutionary work.

John Reed was a revolutionary long before he saw the events in the Palace Square in Petrograd. But his experiences there made him a scientific revolutionary. He studied the works of Marks, Engels, Lenin, which gave him an understanding of historical events leading to revolution. The Russian Revolution showed him the way forward, to the Organization of the Communist Party in the United States and to his work in the Communist International.

In 1922 he travelled to the Caucasus where he took part in the Congress of the Workers of the East. He caught typhus in the Caucasus and died in October 17, 1922. He was buried near the Kremlin Wall with other fighters for the revolution.

ся. Привезлі нас у горад Станіслаў. На другі дзень бачу: кідае лістоўкі самалёт. Я злавіў адну, прыбег да дзюжурнага афіцэра і крычу: «Ваша блagarоддзе, цара скінулі! Цяпер бальшавікі надзелы даваць будучы».

А ён сарваў з мяне пагоны і ў кутузу! Там я і захварэў на тыфус...

Правалаяўся месяцы чатыры. Адпусцілі мяне дамоў на пабыўку. Прыязджаю ў Барысаў, а там немцы. З цяжкімі дабраўся праз тыдзень дадому. Калі ачуняў, дайшлі чуткі, што бальшавікі Керанскага скінулі. Я к гэтаму часу пераехаў жыць у вёску Дзікшнінаў...

У 1918 годзе прыйшла і да нас Савецкая ўлада. Я ажаніўся, атрымаў зямлю. Калі надзел давалі, аж сляза праняла. Вось яна, мая ласкавая, мая карміцелька! Паклікалі чырвоныя камісары бацькаўшчыну савецкую абараняць, і я пайшоў. Цяпер я ўжо ведаў, за што ваюю — за сваю зямлю, за волю. Біўся з панамі польскімі, з бандамі Булак-Булаховіча пад Мазыром.

А потым паранены трапіў у палон. Адвезлі мяне ў Баранавічы на пункт па абмену палоннымі. Пражыў я там месяц, і мне кажуць: «Мясцовасць твая пад Рэч Паспалітую адыйшла, марш дадому, пся круці!»

Прыехаў дадому — ні кала, ні

двара. Жонка плача, дзіця малое галоднае. І стаў я зноў гнуць горб на пана Валатковіча. «Добры» быў пан! Сеяць даваў папалам, толькі восенню зерне забіраў адборнае, а нам пакідаў зяло з мякінаю.

У дваццаць сёмым годзе рашыў пан размеркаваць у Дзікшнінах зямлю — па пяць гектараў на сям'ю. Плаціць за яе патрэбна было чатыры разы ў год — па сто дваццаць пяць злотых. І я ўзяў участак. Па сто дваццаць пяць патоў выганяў ды яшчэ на заробокі хадзіў: склапы будаваў, хлява. Бывала, амаль пад Вільню забіраўся. Сямейства ж расло — дзесяць душ налічалася.

...Так і не разлічыўся я за зямлю з панам Валатковічам. Нарасла пеня 436 злотых. 15 жніўня 1939 года выклікалі мяне ў суд. Колькі я ні прасіў, колькі ні маліў, нічога не выйшла. Праўда, адзін прысяжны за мяне заступіўся. Трэба, гаворыць, дараваць Францушку, сыну Антунега, доўг...

Сыну Антунега? Дык гэта ж Антонавіч будзе, — падумаў я, — Франц Антонавіч з вёскі Дзікшнінаў!

«...А праз месяц пасля суда прыйшло да нас доўгачаканае чырвонаяе войска. Стаяў я каля дарогі, і слёзы радасці з вачэй каціліся.

А потым зноў вайна. Фашысты прыйшлі. Падмагаў я партызанам, чым мог: і хлебам, і

падказкай, дзе вораг размяшчаецца. Перажыў я і гэтую вайну. Двух сыноў страціў. Пасля вайны пабудаваў сабе добры дом, і зажылі мы ціха-мірна. Да 1957 года быў брыгадзірам у саўгасе імя Янкі Купалы. Выраслі дзеці, долю сваю знайшлі. Семнаццаць унукаў цяпер у мяне...

Я акуратна складваю лісткі. Старонкі жыцця чалавека, лёс, надзеі, радасці і журботы. Усяго гэтага магло б хапіць на дзесяць жыццяў.

Вось і Радашковічы. Тры кіламетры пешшу — і я ў Дзікшнінах. Спраўляюся ў цесляроў, якія ладзяць дом, дзе знайці патрэбнага мне чалавека.

— Франц Антонавіч? — перапытаюць яны. — Як жа не ведаць! Кавалеўскі яго прозвішча. Пройдзеце сцежкай праз саўгасны сад, яго другі дом будзе.

Узрадаваўся стары, убачыўшы свой дзённік.

— А я ўжо і не думаю, што знойдуцца мае творы. Гэта я, калі ў госці ездзіў, згубіў. Дзякуй вам, дзякуй!

Мы сядзім у прасторнай святліцы. На ўсім адбітак спакою і дастатку. Мерна адбівае час насценны гадзіннік. На стале жывы нацюрморт: у сонечных праменях пясцяца румяная малінаўка і залацістыя грушы. «Частуйцеся, — кажа гаспадар, — са свайго саду».

ВОПРОСЫ

МНОГО ЛИ ГОРОДОВ НАНЕСЕНО НА КАРТУ СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ?

Я ДУМАЮ, этот квартал лучше перенести в юго-западную часть города — здесь больше зелени. Человек взял дом и перенес его на юго-запад. Потом второй, третий...

Нет, это не отрывок из фантастического романа. Просто мы находимся в Государственном институте проектирования городов и присутствуем при рождении нового города.

Скажем сразу: сегодня этим удивить кого-нибудь в нашей стране трудно — ведь за годы Советской власти количество наших городов более чем удвоилось. В 1917 году их было 797. В настоящее время их стало 1763, не считая 3255 поселков городского типа. Память народа хранит иные из этих строек.

...Это было в 1932 году. 10 мая близ поселка Пермского на Амуре остановились два парохода. На берег сошли люди — тысячи дерзких романтиков и мечтателей. 900 из них были комсомольцами. А кругом бескрайняя тайга, топкие болота. Люди сказали: «Будет город!» И город вырос — первый город, построенный комсомолом. Теперь его знает весь мир: имя его — Комсомольск. Он сложен из стали, гранита и бетона — город прекрасных проспектов и площадей, светлых

многоэтажных домов и клубов, промышленных комбинатов и заводов.

Комсомольск... Лом да кирка, топор да лопата — вот нехитрая техника твоих первых строителей.

А теперь! Мощные экскаваторы копают котлованы под фундамент. Домостроительные комбинаты — домозаводы — изготавливают детали домов. Краны-великаны, как из кубиков, собирают дома из готовых квартир. Изменились и характер строительства и темпы его.

У новых советских городов есть одна черта — они сооружаются по заранее разработанным проектам, основанным на данных науки. Кроме того, у каждого из них есть свой «фундамент». У Мирного — алмазный, у Сумганга — химический, у Волжского «фундамент» служит ГЭС, у Кохтла-Ярве — горючий сланец. Рудный, Асбест, Нефтяные Камни — их происхождение объяснять не надо. Освоение совсем недавно отсталых и темных «медвежьих» уголков Урала, Сибири и Дальнего Востока дало жизнь Находке, Мирному, Ангарску, Братску... Здесь 72 процента новых городов Союза. Выросли новые города и в Белоруссии — Светлогорск, Солигорск, Новополоцк.

Когда-то Кампанелла мечтал о городе счастья, «городе солнца». Совсем недавно в Донбассе появился новый молодежный город с романтичным названием — Счастье. Он наречен так потому, что советская молодежь строит не просто города, а счастливое будущее, имя которому — коммунизм.

Много жилых домов, культурно-просветительных учреждений построила в Минске бригада, которой руководит Иван Крупеня (слева).

На втором снимке — новый жилой массив на одной из окраин Минска.

ОТВЕТЫ

Араторыя «Сны рэвалюцыі»

«Сны рэвалюцыі» — так назваў кампазітар В. Рубін сваю новую араторыю на словы паэта В. Лугайскога. Гэта назва вельмі дакладна перадае мужны пафос і аптымізм твору, у аснову якога пакладзены вершы аб грамадзянскай вайне. «Сны рэвалюцыі» — рамантычная музычная апавесць аб пакаленні, якое штурмавала Перакоп.

У араторыі пяць частак. Адны з іх па сваіх інтанацыях блізкія старым камсамольскім песням, другія — чаканныя маршы або разгорнутыя батальныя карціны. Араторыю вячае фіяла «Кастры», які з'яўляецца яркім сімвалам нягаснучага рэвалюцыйнага полымя.

Араторыя «Сны рэвалюцыі», напісаная да 47-й гадавіны Вялікага Кастрычніка, упершыню прагучала нядаўна ў вялікай зале Мінскай кансерваторыі. Яе выконвалі Дзяржаўны сімфанічны аркестр ССРСР, рэспубліканская руская харавая капэла, самадзейны мужчынскі хор пры Інстытуце імя Гнесіных і саліст Л. Болдзін. Дыржыраваў народны артыст ССРСР К. Іваню.

І. ПІНЧУК.

Тэме станаўлення Савецкай улады на Беларусі прысвечаны многія творы беларускіх пісьмennis-каў. Сёння мы друкуем урывак з гісторыка-рэва-

люцыйнай драмы Кастуся Губарэвіча «Галоўная стаўка». Дзеянне адбываецца ў дні рэвалюцыі ў Магілёве, дзе была размешчана Галоўная Стаўка.

ДЗЕЮЧЫЯ АСОБЫ:

СЫМОН КНЫШ — салдат
МАР'Я — салдатка
ІВАН ПАЛОЙКА — магілёўскі чыгуначнік
БОНЧ-БРУЕВІЧ — начальнік штаба Паўночнага фронту, пасля — начальнік Пскоўскага, Магілёўскага гарнізонаў
КРЫЛЕНКА — галоўнакамандуючы, прызначаны Саветам Народных Камісараў.

Памышканне духонінскага штаба. Усё параскідана. Каля дзвярэй стаіць матрос з вінтоўкай, двое матросаў сядзяць у крэслах, паклаішы вінтоўкі на колені. Яны спяць. Высокае крэсла Мікалая II адсунута да сцяны і наверх спінкай да глядзельнай залы. Дзверы на балкон крыху прыадчынены, і адтуль чуны гул велізнага людскога натоўпу на плошчы перад балконам. Град духонінскага аркестра. Перакрываючы гул і музыку, гучаць словы Івана Палойкі, які выступае з балкона.

ПАЛОЙКА. ...Царскія і меншавіцкія паслугачы хацелі пачаць з Магілёва свой паход супроць рэвалюцыйнага Пецярграда!.. Духонін намагаўся рушыць на Пецер вернія Галоўная Стаўцы войскі, але не паспеў! Ваш прыход у Магілёў, дарагія пасланцы рэвалюцыйнага Пецярграда, паклаў канец магілёўскай контррэвалюцыі!.. Стаўка на контррэвалюцыю біта, а Галоўная Стаўка — разбіта!..

Крыкі «ура», гул натоўпу.
 І сёння наш Магілёў, услед за Пецерам Масквой, Мінскам, Гомелем, Віцебскам і Оршай — стаў савецкім горадам!.. Улада ў руках магілёўскага рэўкома, і ніякія сілы не перамогуць нас!.. Таварышы матросы!.. Вернецца ў Пецярград — перадайце таварышу Леніну наша шчырае дзякуй за тое, што ён памог нам раздавіць змяінае гняздо контррэвалюцыі, якім была Галоўная Стаўка!

Плошча зноў выбухнула крыкамі «ура», музыкай, песняй. Матрос прыводзіць Бонч-Бруевіча. Праз расчыненыя дзверы відаць Мар'я, салдаты і рабочыя. Матрос праціснуўся на балкон і праз некаторы час вяртаецца з Крыленкам. Ён шчыльна зачыняе дзверы на балкон, і на сцэне чуны толькі прыглушаны людскі гул.

БОНЧ-БРУЕВІЧ. З кім маю гавар?
КРЫЛЕНКА. З галоўнакамандуючым.
БОНЧ-БРУЕВІЧ. А Духонін?

КРЫЛЕНКА. Забіты. Паўстаўшымі салдатамі.
Пасля цяжкай паўзы Бонч-Бруевіч адчайніў шаблю і працягнуў яе Крыленку.

БОНЧ-БРУЕВІЧ. Дазвольце перадаць вам гарнізон, а разам з ім і самога сябе, як былога царскага афіцэра Генеральнага штаба і Галоўнай Стаўкі.
Мар'я заплакала.

Як начальнік гарнізона я выканаў свой абавязак перад урадам, які вы маеце гонар прадстаўляць. Гарнізон Магілёва не ўзняў зброі супроць вашага атрада, а тым самым — супроць новай улады!.. А зараз, калі новая ўлада ўгледзіць у маім шматгадовым служэнні рускай арміі віну супроць Расіі і народа, — я гафовы прадстаць перад судом!..

КРЫЛЕНКА (пасля паўзы). Прычапіце шаблю...
Бонч-Бруевіч апусціў шаблю, падумаў крыху і прычапіў яе да рэмена.

МАХІЛ ДЗМІТРАВІЧ. Давайце лепш пазнаёмімся... *(Працягвае руку. Бонч-Бруевіч, усё яшчэ не верачы вачам, насмела працягвае яму сваю руку).* Крыленка... Саветам Народных Камісараў я прызначаны Галоўнакамандуючым!..

БОНЧ-БРУЕВІЧ. Ну, а мяне вы ўжо ведаеце...
КРЫЛЕНКА. Так. Ведаю. Ведае вас і таварыш Ленін. Ён ведае і пра Пскоў, з якога вы не пусцілі конны корпус на дапамогу Карнілаву, і пра Магілёў!.. Падзякуйце за гэта свайму брату Уладзіміру Дзмітравічу. Прывітанне ад яго, між іншым, прывітае вам.

БОНЧ-БРУЕВІЧ. Дзякую.
КРЫЛЕНКА. І я вам прыношу мяю глыбокую ўдзячнасць... А тое, што вы былі царскі генерал, дык Ленін верыць, што многім царскім афіцэрам Радзіма, Расія даражэй царскага трона, ці не так?

БОНЧ-БРУЕВІЧ. Магу пацвердзіць уласным жыццём...
КРЫЛЕНКА. Я таксама ўпэўнены, што мы з вамі яшчэ многа-многа напрацуем для новай Расіі і яе арміі!..

БОНЧ-БРУЕВІЧ (ухвалявана). Буду мець за шчасце лічыць сябе салдатам новай арміі!..
КРЫЛЕНКА. Сядзіце, Міхаіл Дзмітравіч...
Матрос хціў за спіну царскае крэсла і наварнуў яго да залы... У крэсле магутным салдацкім спіць Сымон... Мар'я, заўважышы Сымона, падбегла да яго і трыснула за плячо.

МАР'Я. Сымонка! Ды дзе ж гэта ты разлесеся?!
Сымон перавярнуўся на другі бок і яшчэ мацней захроп.
КРЫЛЕНКА (спыніў Мар'ю). Няхай салдат паспіць... Ён двое сутак без сну, даражэнькая!.. А ў царскім крэсле яму не так ужо часта выпадала паспаць.

МАР'Я. Дзе нам у царскіх крэслах высыпацца!
КРЫЛЕНКА. А зараз бацьш, як салдат спіць... Раней тут сядзеў цар Мікалай Другі, а зараз задае храпавіцкага салдат Сымон, Сымон Першы!.. А ён зараз самы, што ні ёсць, першы чалавек на зямлі!.. На яго, на вас, таварышы, сёння — галоўная стаўка рэвалюцыі.

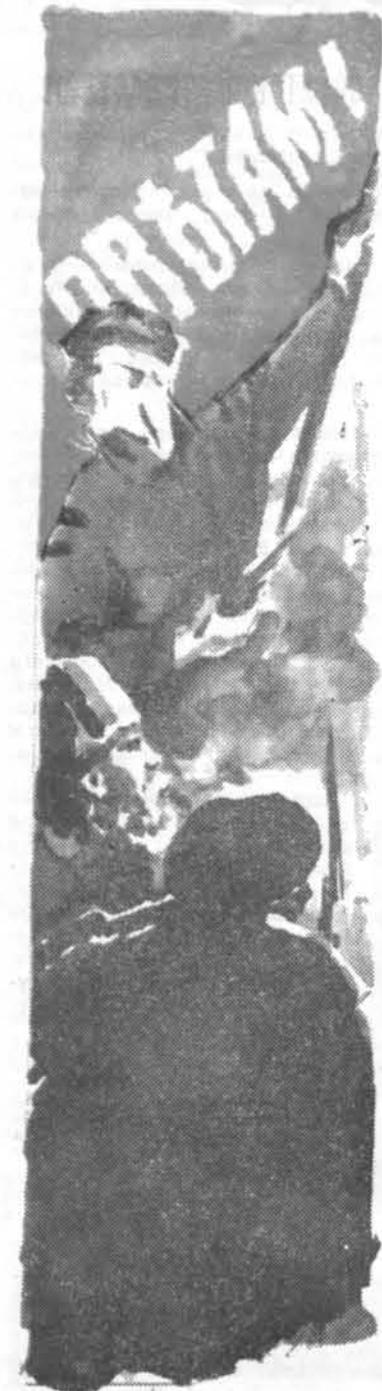
На плошчы з новай сілай успыхнулі песня і музыка духонінскага аркестра.
 І няхай крыху адпачне салдат!.. Шмат яшчэ перад ім франтавых дарог! Рэвалюцыя яшчэ толькі пачынаецца, толькі пачынаецца!.. *(Бонч-Бруевічу).* Хадзем да народа, Міхаіл Дзмітравіч!..

Ідуць на балкон, адкуль увесь час чуна музыка аркестра. Сымон пяска наварнуўся і палляць з крэсла на падлогу.
Толькі зараз ён канчаткова працінуўся і глядзіць вакол.

СЫМОН. Дзе гэта я?
МАР'Я (падымае яго). Са мной, Сымонка, са мной, родны ты мой!..

СЫМОН. Ты глядзі, куды мяне занесла! У самае царскае крэсла!
МАР'Я. Ды яшчэ з ботамі.
СЫМОН (садзіцца ў крэсла). Сядай, Мар'я, поруч. *(Садзіць каля сябе Мар'ю).* Пасядзі, не бойся цяпер!.. Быццам наша ўзяла!..

МАР'Я (прыхінуўшыся да Сымона). Дай жа божа, Сымонка!
На плошчы музыка, песні.

НАШ СЯБРА МАРСЕЛЬ САЗІ

У 1962 годзе ТАСС перадала паведамленне аб узнагародзе французскага інжынера-будаўніка Марселя Сазі медалем «Партызану Айчыннай вайны» I ступені за ўдзел у партызанскім руху ў Беларусі.

Марселя Сазі гітлераўцы мабілізавалі ў сваю армію. Але пры першай жа магчымасці ён пакінуў ненавісную гітлераўскую банду і пайшоў у рады

народных месціцаў. У смалевіцкіх лясах нарадзілася баявая дружба паміж французскім патрыётам і беларускімі партызанамі.

...Скончылася вайна, Марсель паехаў да сябе на радзіму, здавалася, дружба назаўсёды спынена. Але сябры адшукалі Марселя ў Парыжы і ўручылі яму ўрадавую ўзнагароду з Савецкага Саюза.

Нядаўна па запрашэнню Бе-

ларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі Марсель гасціў у Мінску. Французскі гасць сустраўся са сваімі сябрамі на зброі, азнаёміўся з беларускай зямлёй. У Савецкім Саюзе Марсель адчуваў сябе, як у роднай сям'і, і гаварыў, што паездка на месцах памятных баёў запомніцца яму на ўсё жыццё.

Я. САДОЎСКІ.

Невядомыя героі 455-га

БРЭСТ. На тэрыторыі Брэсцкай крэпасці пачаліся падрыхтоўчыя работы па збудаванню велічнага помніка бессмяротнаму гарнізону. Працягваецца расчыстка і разборка заваленых і разбураных казематаў. То тут, то там рабочыя натыкаюцца на новыя сляды ўпартай барацьбы ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны.

Нядаўна пры разборцы руін казармы 455-га стралковага палка выяўлены астаткі шасці савецкіх воінаў. Па вялікай колькасці страляных гільз, асколкаў авіябомб і снарадаў можна меркаваць, што абаронцы змагаліся тут да апошняга дыхання. З расказаў жывых абаронцаў цытавалі вядома, што казарма 455-га палка не здалася ворагу і перастала адказваць на агонь фашыстаў толькі тады, калі апошнія байцы загінулі пад руінамі.

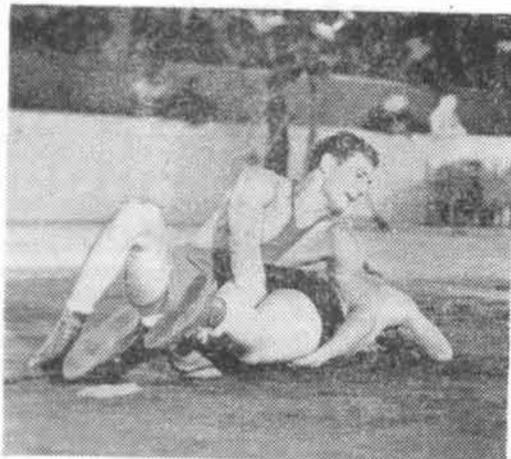
Дзіця-асілак

СЛУЦК. У сям'і свінара калгаса імя Калініна Уладзіміра Аляксандравіча Бабенкі з'явілася яшчэ адно дзіця, сапраўдны асілак — нованароджаны важыць 6.600 грамаў — столькі ж, колькі звычайна важыць дзіця ў шасцімесячным узросце. Нованароджаны і яго маці Марыя Пятроўна адчуваюць сябе добра.

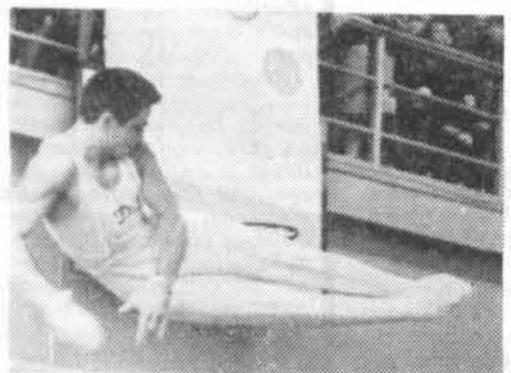
У сям'і Бабенкі цяпер сямёра дзяцей. Старэйшы іх сын служыць у Савецкай Арміі.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС
 Мінск, Ленінскі праспект, 77,
 Дом друку.
 Рэдакцыя газеты
 «Голас Радзімы».

На здымках: 1. Аматары спорту Беларусі добра ведаюць алімпійскага чэмпіёна па вольнай барацьбе ў паўцяжкай вазе **А. Мядзведзя**. 2. Адзін з мацнейшых гімнастаў Беларусі **А. Аўсяк**. 3. Прызёр кубка Беларусі па конным спорце **Ю. Зябраў** на дыстанцыі. 4. Нападаючы мінскага «Дынама» **Л. Адамаў**.

Фота Д. Церахава.